

AVIZE

COMITETUL REGIUNILOR

A 99-A SESIUNE PLENARĂ DIN 31 IANUARIE ȘI 1 FEBRUARIE 2013

Avizul Comitetului Regiunilor privind Spațiul european de cercetare

(2013/C 62/04)

COMITETUL REGIUNILOR

- salută inițiativa Comisiei Europene de a răspunde solicitării Consiliului prin furnizarea unui cadru menit să sporească eforturile de finalizare a Spațiului european de cercetare (SEC) până în 2014;
- împărtășește opinia potrivit căreia cunoașterea este moneda de schimb a noii economii. Prin urmare, este de acord că o capacitate de cercetare și inovare de talie mondială, cu o bază științifică publică solidă, este crucială pentru realizarea unei redresări economice de durată și pentru asigurarea poziției de actor mondial a Europei;
- subliniază că finalizarea SEC este necesară pentru depășirea fragmentării cercetării europene prin bariere naționale și instituționale. Fără îndoială, această fragmentare împiedică valorificarea deplină de către Europa a potențialului său de cercetare și de inovare, ceea ce face ca europenii să suporte un cost uriaș în calitate de contribuabili, consumatori și cetățeni. În această privință, în prezent se resimte nevoia unor acțiuni mai numeroase și mai punctuale;
- solicită Comisiei să promoveze cooperarea interregională în cadrul Orizont 2020 prin elaborarea unor instrumente și stimulente eficace. În acest context, autoritățile locale și regionale pot juca un rol de coordonare și susținere (instituind rețele de cercetare și inovare, oferind sprijin tehnic și administrativ și stimulente pentru finanțare din sectorul privat), pentru a promova cercetarea și pentru a fructifica rezultatele cunoașterii și inovării.

Raportor	dl Grigorios ZAFEIROPOULOS (EL-PPE), membru al Consiliului regional Attica
Document de referință	Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Un parteneriat consolidat al Spațiului european de cercetare pentru excelență și creștere COM(2012) 392 final

Avizul Comitetului Regiunilor – Spațiul european de cercetare

I. RECOMANDĂRI POLITICE

COMITETUL REGIUNILOR

A. Mesajele principale

1. salută inițiativa Comisiei Europene de a răspunde solicitării Consiliului prin furnizarea unui cadru menit să sporească eforturile de finalizare a Spațiului european de cercetare (SEC) până în 2014;
2. este de acord cu Concluziile Consiliului European din februarie 2011 și din martie 2012 în ceea ce privește nevoia urgentă ca SEC să fie finalizat până în 2014;
3. este de părere că legislația privind finalizarea SEC poate fi considerată utilă pentru anumite sectoare [de exemplu, coordonarea politicilor naționale cu politicile europene în temeiul articolului 181 TFUE și promovarea acțiunilor de diseminare a rezultatelor în temeiul articolului 180, coroborat cu articolul 182 alineatul (5) TFUE];
4. consideră că, în contextul crizei economice actuale, finalizarea unui Spațiu european de cercetare axat pe cercetare și pe inovarea bazată pe cercetare reprezintă cheia susținerii creșterii economice, a creării de locuri de muncă, a excelenței științifice și a coeziunii dintre regiuni și țări;
5. împărtășește opinia potrivit căreia cunoașterea este moneda de schimb a noii economii. Prin urmare, este de acord că o capacitate de cercetare și inovare de talie mondială, cu o bază științifică publică solidă, este crucială pentru realizarea unei redresări economice de durată și pentru asigurarea poziției de actor mondial a Europei;
6. subliniază că atât punerea în aplicare a programului Orizont 2020, cât și instituirea SEC trebuie să se axeze mai mult pe practicile din viața reală și să aibă un impact mai puternic asupra acestora ⁽¹⁾, adică nivelurile local și regional trebuie să fie invitate să se implice activ în îndeplinirea obiectivelor Strategiei Europa 2020;
7. subliniază că SEC va aduce îmbunătățiri în viața noastră, transformând Europa într-un loc în care cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovarea prosperă și răspund provocărilor majore ale vremurilor noastre; consideră că, pentru a promova fructificarea cunoașterii, este necesară îmbunătățirea cooperării dintre mediul științific, industrie și autoritățile publice;
8. susține ideea că potențialul de excelență al tuturor regiunilor trebuie exploatat și că sunt necesare abordări noi pentru a ajuta regiunile și statele membre mai puțin performante să ajungă la excelență și la o specializare regională inteligentă;
9. subliniază că finalizarea SEC este necesară pentru depășirea fragmentării cercetării europene prin bariere naționale și instituționale. Fără îndoială, această fragmentare împiedică valorificarea deplină de către Europa a potențialului său de cercetare și de inovare, ceea ce face ca europenii să suporte un cost uriaș în calitate de contribuabili, consumatori și cetățeni. În această privință, în prezent se resimte nevoia unor acțiuni mai numeroase și mai punctuale;
10. este de acord că măsurile adoptate trebuie să vizeze sporirea concurenței între cercetători și organizațiile de profil și exploatarea sinergiilor transfrontaliere dintre sistemele de cercetare naționale și regionale, prin facilitarea carierei și mobilității cercetătorilor și a liberei circulații a cunoașterii;
11. nutrește convingerea că unul dintre obiectivele principale ale SEC ar trebui să fie diminuarea exodului de creiere, în special din regiunile care înregistrează rămăneri în urmă în sectorul cercetării, precum și reducerea decalajelor importante dintre regiuni în ceea ce privește rezultatele cercetării și inovării, pentru a se ajunge la excelență pretutindeni în Europa, finându-se seama de potențialul de inovare. În acest sens, este important ca programele europene de cercetare și inovare să se coreleze cu strategiile de inovare de la nivel național și regional;
12. salută obiectivul Consiliului European de îmbunătățire a condițiilor de cercetare și dezvoltare (C&D) și de majorare a investițiilor combinate, publice și private, în C&D la 3 % din PIB-ul UE. Cu toate acestea, trebuie recunoscut că, în comparație cu alte regiuni ale lumii, Europa înregistrează încă rămăneri în urmă în ceea ce privește comercializarea excelenței științifice. De aceea, rolul IMM-urilor ca motor al inovării trebuie subliniat cu insistență;
13. consideră că instrumentele de coeziune ar putea consolida dezvoltarea excelenței și a capacităților prin promovarea politicilor de cercetare și inovare la nivel regional. Astfel, se vor face progrese pe calea către excelență, regiunile respective putând să participe plenar la SEC și să beneficieze de sursele de finanțare ale cadrului strategic comun;

⁽¹⁾ CdR 402/2011 fin.

14. solicită Comisiei ca, împreună cu Consiliul și cu Parlamentul European, să asigure implementarea reală și eficientă a programului Orizont 2020 instituind norme și proceduri cât mai simple cu putință pentru beneficiari;

15. recunoaște că prioritățile SEC stabilite de comunicare sunt bine definite și că, odată cu punerea lor în aplicare pe deplin, va crește nivelul performanței și al eficacității activității europene de cercetare până în 2014. Este totuși necesară o implicare pleneră și activă în parteneriatul consolidat a statelor membre, a părților interesate din cercetare și a organizațiilor lor europene, precum și a Comisiei, astfel încât să se asigure că finalizarea SEC va aduce în prim-plan excelența europeană, promovând eficiența, calitatea și noile oportunități, pe baza nevoilor Uniunii;

16. solicită Comisiei Europene să asigure sinergiile și complementaritățile dintre Orizont 2020 și fondurile structurale și să deschidă calea excelenței pentru statele membre și regiunile mai puțin performante, care sunt mai vulnerabile din punct de vedere economic și social, pe baza punctelor forte ale acestora, în scopul sporirii semnificative a capacității lor de cercetare și inovare și al eliminării decalajului de inovare din Europa;

17. solicită Comisiei să promoveze cooperarea interregională în cadrul Orizont 2020 prin elaborarea unor instrumente și stimulente eficiente. În acest context, autoritățile locale și regionale pot juca un rol de coordonare și susținere (instituind rețele de cercetare și inovare, oferind sprijin tehnic și administrativ și stimulente pentru finanțare din sectorul privat), pentru a promova cercetarea și pentru a fructifica rezultatele cunoașterii și inovării;

18. subliniază necesitatea ca regiunile să fie mai bine pregătite pentru a profita de pe urma cercetării. Competențele, practicile și instrumentele dezvoltate ar trebui utilizate apoi pentru a asigura utilizarea la scară europeană a rezultatelor cercetării. Acest obiectiv poate fi atins doar prin intensificarea sinergiilor în utilizarea tuturor instrumentelor europene de finanțare, precum resursele puse la dispoziție de Orizont 2020, de politica de coeziune, precum și a resurselor locale, regionale și naționale⁽²⁾. Utilizarea în comun a resurselor nu este însă suficientă, necesitând în plus schimbări în cultura operațională și în practicile administrative;

19. îndeamnă autoritățile locale și regionale să strângă relațiile de colaborare dintre organizațiile europene și/sau regionale și cele naționale pentru promovarea cercetării și inovării, să introducă măsuri de promovare a alinierii politicilor, a eficienței și eficacității în gestionare, a armonizării procedurilor, prin consolidarea sistemelor comune de gestionare care să înlesnească accesul cetățenilor la politici și să sporească impactul socioeconomic al acestora;

20. consideră că autoritățile locale și regionale pot și trebuie să joace un rol important în dezvoltarea unor produse și servicii

inovatoare, prin promovarea parteneriatelor public-privat. Aceasta va duce la creșterea nivelului de ocupare a forței de muncă și la intensificarea creșterii economice la nivel local și/sau regional și, totodată, va spori capacitatea operațională și eficiența sectoarelor public și privat;

21. salută inițiativa luate de DG Cercetare și Inovare și DG REGIO prin care este facilitată instituirea rețelelor regionale de cercetare și inovare, care pot fi susținute de către universități, instituții, autorități publice și de către sectorul privat;

22. remarcă faptul că, din anul 2000, Comisia și statele membre au înaintat împreună pe calea finalizării SEC, însă relevă că, între diferitele dimensiuni ale SEC și de la un stat membru la altul, aceste progrese sunt inegale;

23. încurajează implicarea în cadrul SEC, atunci când este cazul, a organizațiilor părților interesate de la nivel regional și a organizațiilor actorilor din domeniul cercetării;

24. relevă rolul important pe care îl joacă, în general, sectorul public și, în special, cel îndeplinit de autoritățile locale și regionale, ca verigă de legătură între întreprinderi, universități/centre de cercetare și instituțiile publice (conform abordării tripartite), în scopul dezvoltării și implementării concrete a SEC, și observă că, în comunicarea Comisiei, rolul sectorului public nu este luat în considerare în suficientă măsură;

25. face apel la Comisie, la statele membre și la părțile interesate din cercetare să stabilească și să pună în practică condițiile necesare pentru sporirea eficienței sistemelor europene de cercetare, abordând aspecte esențiale, precum cooperarea și concurența transnațională, piața muncii pentru cercetători, egalitatea dintre sexe și transferul de cunoștințe științifice. Condițiile stabilite de Comisie par a fi suficiente pentru îndeplinirea obiectivelor;

B. Sisteme naționale de cercetare mai eficiente

26. recunoaște că, din cauza concurenței insuficiente din cadrul sistemelor naționale de cercetare, nu se asigură condițiile necesare pentru îmbunătățirea calității științifice. În această privință, concurența limitată dintre institutele de cercetare și universități duce la o specializare insuficientă;

27. consideră că se impune îmbunătățirea performanțelor Europei în domeniul cercetării fundamentale, motivate de curiozitate, astfel încât să se asigure realizarea inovărilor și descoperirilor necesare pentru a face față marilor provocări. Europa trebuie să facă investiții bine orientate și strategice în cercetarea fundamentală, având drept criteriu principal în luarea deciziilor excelența științifică, aceasta creând premisele pentru formarea și dezvoltarea durabilă a competențelor și a potențialului de cunoaștere, pe plan local și regional;

⁽²⁾ CdR 402/2011 fin.

28. este de acord cu necesitatea ca statele membre și regiunile să susțină finanțarea pe bază de concurență prin licitații și evaluări *inter pares* instituționale, ca una dintre metodele principale de alocare a resurselor din fondurile naționale și regionale pentru cercetare și inovare; în anumite cazuri însă, alocarea fondurilor pentru cercetare, dezvoltare și inovare la nivel regional nu necesită o evaluare *inter pares*;

29. salută obiectivul formulat în Cartea verde (publicată de Comisie în 2011) privind găsirea echilibrului corespunzător între finanțarea instituțională și cea pe bază de concurență. În conformitate cu punctele de vedere exprimate anterior, Comitetul Regiunilor solicită continuarea dezbaterii privind echilibrul corespunzător dintre finanțarea instituțională și cea pe bază de concurență. Modul în care se va ajunge la acest echilibru este foarte important pentru dinamica sistemului și pentru viabilitatea diferitelor instituții de cercetare;

30. consideră că sporirea ponderii finanțării de bază și a specializării inteligente permite ca fondurile să ajungă și la comunitățile de cercetare viabile, dar de mici dimensiuni. Alături de unitățile mari și de programele tehnologice majore orientate de sus în jos, care asigură o masă critică, o comunitate de învățământ și de cercetare de mici dimensiuni, concentrată pe o singură disciplină poate genera la rândul său multă competitivitate și inovare atunci când cooperează în mod eficace și construiește relații în rețea, ca parte a unui campus și a unui lanț multidisciplinar de universități și institute de cercetare, în localitatea de origine sau la nivel internațional;

31. își reiterează punctul de vedere potrivit căruia ar trebui să crească finanțarea de bază pentru institutele de cercetare. Astfel, Comitetul încurajează Comisia și statele membre să preia această idee și să realizeze un model de finanțare a infrastructurii de cercetare care să țină seama și de complementaritatea dintre fondurile structurale. Pentru comunitățile de cercetare, o finanțare de bază mai solidă permite lansarea unor proiecte de cercetare bazate pe o abordare de jos în sus și pe nevoile strategice proprii ale acestora, precum și pe o interacțiune dinamică cu regiunea și orașul în care își au sediul;

32. subliniază că, la alocarea fondurilor destinate cercetării și activităților de inovare, principalul criteriu de selecție utilizat ar trebui să fie excelența științifică și că ar trebui aplicate de asemenea principiile fundamentale în materie de evaluare *inter pares* internațională;

33. recunoaște că modelele de cercetare și inovare care au succes într-o regiune nu pot fi pur și simplu „copiate” și transpuse la nivelul altor regiuni. Cu toate acestea, dacă se ține seama cum se cuvine de condițiile structurale, sociale și culturale respective, acestea pot servi drept exemple pentru dezvoltarea unor modele adecvate în alte regiuni, inclusiv în cele mai puțin performante;

34. își reafirmă sprijinul pentru coordonarea programelor și priorităților de cercetare regionale, naționale și europene, insistă

asupra responsabilității statelor membre, a autorităților regionale și a celor locale în materie de cercetare și inovare și își exprimă în continuare dezacordul în raport cu programele și prioritățile de cercetare centralizate la nivel european;

35. invită Comisia să promoveze învățarea reciprocă și schimbul de bune practici și de experiență între statele membre și organizațiile părților interesate, cu privire la eliminarea barierelor legislative naționale și/sau a altor bariere din calea SEC, în ceea ce privește prioritățile stabilite în comunicare. Comitetul consideră că ar fi bine-venită, de asemenea, promovarea unor orientări comune întregii UE în materie de politică științifică, pentru a încuraja și facilita acțiunile comune;

36. solicită Comisiei să sprijine statele membre și regiunile în utilizarea fondurilor structurale în scopul dezvoltării capacității de cercetare și al elaborării strategiilor de inovare adaptate, bazate pe competențele regionale și pe strategii de specializare inteligentă, sprijinind inclusiv programele comune de cercetare, în concordanță cu obiectivele politicii de coeziune;

37. în acest sens, recunoaște importanța identificării celor mai promițătoare domenii în termeni de avantaj comparativ, ca bază pentru definirea de strategii de specializare regională inteligentă⁽³⁾. UE ar trebui să încurajeze regiunile să devină pionieri în materie de inovare în domeniile dorite și, totodată, să construiască relații în rețea și să coopereze cu alte regiuni. Comitetul Regiunilor ține să atragă atenția asupra tuturor tentativelor de a se recurge la specializarea inteligentă ca o modalitate de a acorda prioritate autorităților locale și regionale aflate deja într-o poziție frunțasă, neacordând sprijin sau sprijin suficient altor regiuni. Prin urmare, este necesară o hartă europeană a regiunilor, care să arate nivelul de inovare și domeniul de specializare al fiecăreia. Această cartografiere poate să servească la încurajarea cooperării dintre regiuni și la crearea unor instrumente de sprijin specifice pentru regiunile rămase în urmă, prin intermediul unor fonduri ad-hoc care să contribuie la convergența acestor regiuni cu regiunile cele mai inovatoare;

38. este de acord cu necesitatea unui sistem mai precis de indicatori și obiective, care, pe lângă procentajul de cheltuieli consacrate cercetării-dezvoltării de către întreprinderi, să redea și aspecte legate de îmbunătățirea competitivității și a productivității. Cu alte cuvinte, este vorba despre un sistem cuprinzător, care să măsoare eficiența rezultatelor sistemelor de C&D, precum și productivitatea inovării⁽⁴⁾;

C. Cooperarea și concurența transnațională optimă

39. subliniază că UE trebuie să acționeze de urgență și în mod coerent pentru a depune eforturile necesare și pentru a obține impactul dorit, astfel încât să facă față provocărilor majore cu resursele publice limitate de care dispune pentru cercetare;

⁽³⁾ CdR 373/2010 fin.

⁽⁴⁾ CdR 374/2010 fin.

40. își reafirmă încrederea că îmbunătățirea coordonării și cooperării între statele membre și regiuni, precum și în cadrul acestora, poate duce la sinergii și deci la valoare adăugată pentru SEC. Grupările europene de cooperare teritorială (GECT) constituie un instrument valoros pentru punerea în aplicare cu succes a cooperării teritoriale, inclusiv în domeniul cercetării și inovării. Ele vor contribui la creșterea competitivității Europei pe piața mondială a cunoașterii;

41. subliniază că atenția acordată producției, diseminării și utilizării cunoașterii ar trebui orientată în mod eficient ținând seama de interesele strategice ale părților interesate din sectoarele public și privat, prin implicarea acestora în elaborarea programelor strategice. Pentru aceasta este necesar sprijinul rețelelor internaționale, astfel încât cei mai buni cercetători să poată lucra împreună pentru a găsi răspunsuri la provocările majore;

42. subliniază necesitatea unei mai bune coordonări și sinergii între strategiile transfrontaliere de cercetare și inovare la nivel local, regional, național și european, respectând caracteristicile diferitelor contexte și sporind posibilitățile de complementaritate și cooperare între ele;

43. reafirmă opinia că este necesară o mai bună coordonare între sectorul cercetării și industrie, astfel încât regiunile să facă progrese pe calea specializării inteligente în domeniile tehnologiilor generice esențiale, cum ar fi nanotehnologia, microelectronica și nanoelectronica, biotehnologia industrială, fotonica, materialele avansate și tehnologiile avansate de fabricare, să se promoveze crearea de rețele transnaționale, să se intensifice cooperarea la nivel regional, național și internațional⁽⁵⁾ și, în plus, să fie facilitată crearea de locuri de muncă stabile și cu înaltă calificare;

44. este de acord că statele membre și regiunile ar trebui să promoveze și să pună în aplicare programe comune de cercetare pentru a aborda provocările majore, făcând schimb de informații și bune practici în zonele prioritare stabilite de comun acord, și să asigure finanțarea corespunzătoare, de la nivel național și regional, repartizată strategic în aceste zone;

45. consideră că trebuie înlăturate barierele legislative și birocratice din calea interoperabilității transfrontaliere a programelor naționale și internaționale, astfel încât să poată fi finanțate în comun proiectele și infrastructurile de cercetare la nivel național, regional sau internațional;

46. invită Comisia să sprijine în mod concret și cu eficiență statele membre, regiunile și organizațiile de finanțare a cercetării în efectuarea evaluărilor *inter pares* internaționale și în stabilirea unor standarde de finanțare comune;

47. subliniază că excelența în cercetare se bazează pe echipamente și infrastructuri de cercetare (IC) de anvergură mondială, printre care și infrastructurile electronice. Aceste IC sunt foarte importante pentru Europa deoarece pot atrage

talente și stimula inovarea și oportunitățile de afaceri, contribuind totodată la crearea de noi locuri de muncă;

48. apreciază rolul esențial al IC în sistemele de inovare bazate pe cunoaștere și salută, în acest sens, noul concept de infrastructuri regionale partenere (IRP) și parteneriatul dintre infrastructurile de cercetare, recunoscând potențialul acestora de a contribui la o dezvoltare mai echilibrată a Spațiului european de cercetare prin implicarea țărilor și regiunilor mai mici sau care dispun de mai puțină experiență în cercetarea competitivă și în dezvoltarea inovării⁽⁶⁾;

49. consideră că trebuie luate măsuri eficace pentru orientarea programului Orizont 2020 în direcția reformelor de care Europa are nevoie. În acest context, o importanță crucială o are pilonul „Provocări societale”, în cadrul căruia ar trebui să se pună accentul pe combinarea know-how-ului european cu proiecte de creare în comun la scară largă, permițând Europei să pună în aplicare reforme structurale ample, la nivel de sistem, care să depășească granițele tradiționale. Cercetarea de orientare unidisciplinară luată individual nu va genera cunoștințele necesare pentru soluționarea marilor provocări societale. De aceea, ar trebui să se pună accentul direct pe activitățile de cercetare, dezvoltare și inovare (CDI) multidisciplinare, capabile să producă concepte și componente necesare în reformele structurale la nivel de sistem menționate. Experimentarea și realizarea de proiecte-pilot se află în centrul activității de cercetare, un bun exemplu în acest sens fiind domeniul de acțiune extins al inițiativei Smart City (Oraș inteligent). Un aspect esențial al acestui demers este adaptarea rezultatelor la diversitatea de condiții din regiunile europene⁽⁷⁾;

50. susține unul dintre angajamentele inițiativei emblematică „O Uniune a inovării”, și anume că, până în 2015, statele membre împreună cu Comisia Europeană vor lansa ori vor finaliza construirea a 60 % din infrastructurile europene prioritare, identificate în Foaia de parcurs a Forumului strategic european pentru infrastructuri de cercetare (*European Strategy Forum on Research Infrastructures – ESFRI*);

51. recomandă ca statele membre să asigure angajamentele financiare pentru construirea și funcționarea infrastructurilor de cercetare din cadrul ESFRI și să promoveze dezvoltarea IRP, în special în contextul elaborării foilor de parcurs naționale și a programelor operaționale pentru următoarea perioadă de programare;

52. invită Comisia Europeană să sprijine efectiv, prin programul Orizont 2020, accesul la IC, precum și integrarea, în curs de realizare, a tuturor IC de interes paneuropean, nu numai a celor cărora li s-a acordat statutul de consorțiu european pentru infrastructuri de cercetare (*European Research Infrastructure Consortium – ERIC*).

53. recomandă Comisiei să susțină eventual costurile operaționale ale IC prin surse de finanțare precum fondurile structurale;

⁽⁵⁾ CdR 374/2010 fin.

⁽⁶⁾ CdR 373/2010 fin.

⁽⁷⁾ CdR 402/2011 fin.

54. solicită autorităților naționale și regionale să pună în legătură foile de parcurs ale IC cu cea a ESFRI și cu strategiile de specializare inteligentă în cadrul programelor de cercetare și inovare cofinanțate prin fondurile structurale, consolidând astfel capacitatea regiunilor defavorizate de a găzdui IC de interes paneuropean și internațional și de a participa la acestea.

55. consideră că Comisia Europeană ar trebui să colaboreze cu ESFRI pentru a stabili prioritățile punerii în aplicare a Foii de parcurs și pentru a oferi statelor membre consiliere și îndrumare cu privire la depășirea piedicilor juridice, financiare sau tehnice întâmpinate în acest proces;

D. O piață a forței de muncă deschisă pentru cercetători

56. recunoaște că barierele dintre diferitele piețe ale forței de muncă naționale cu care se confruntă cercetătorii sunt ridicate cu precădere de abordările diferite în materie de recrutare și autonomie instituțională, de abordări divergente în conceperea strategiilor privind resursele umane și în promovarea mobilității în cercetare, precum și de condițiile de lucru care nu sunt de natură să îi atragă pe cercetătorii tineri și pe cei din afara UE;

57. reamintește că mii de lucrători din statele membre și-au pierdut deja locurile de muncă în decursul crizei economice actuale⁽⁸⁾, printre ei regăsindu-se chiar cercetători de elită, mai ales din departamente de C&D ale sectorului industrial; apariția unor piețe noi și relocalizarea întreprinderilor în țări unde costurile de producție sunt mai scăzute vor accentua și mai mult această problemă. Este absolut vitală sporirea competențelor aferente tuturor locurilor de muncă, pentru a le adapta la cerințele de pe piața forței de muncă⁽⁹⁾;

58. consideră că este esențial să se înlăture barierele juridice sau de orice alt tip din calea unei recrutări a cercetătorilor care să fie deschisă, transparentă și bazată pe merite, precum și a accesului transfrontalier la granturile naționale și a transferabilității acestora;

59. este de acord că organizațiile din domeniul cercetării ar trebui să publice toate posturile libere utilizând profilurile comune stabilite în cadrul european pentru carierele din domeniul cercetării și să ocupe posturile de cercetători prin proceduri de recrutare deschise și transparente, incluzându-i și pe resortisanții țărilor terțe; de asemenea, posturile libere ar trebui publicate pe portalul EurAxess (<http://ec.europa.eu/euraxess/index.cfm/lobs/index>);

60. subliniază că ar trebui acordată o atenție specială mobilității cercetătorilor în Europa și solicită să se aplice măsuri concrete în vederea eliminării obstacolelor din calea mobilității (precum transferabilitatea drepturilor de pensie și garantarea protecției sociale, recunoașterea reciprocă a calificărilor profesionale și măsuri pentru reconcilierea vieții familiale cu cea profesională), care să faciliteze mobilitatea cercetătorilor europeni și să sporească atractivitatea perspectivei unei cariere de cercetător în UE;

61. salută inițiativele Comisiei de a aborda aspectul piedicilor în materie de securitate socială pe care le întâmpină cercetătorii în UE și de a facilita în mai mare măsură intrarea cercetătorilor resortisanți ai țărilor terțe;

62. reiterează necesitatea de a atrage cercetători de elită din afara Europei și, ca atare, subliniază importanța unor programe europene în domeniul mobilității, precum programul Marie Curie, și măsurile luate sau care urmează a fi aplicate în anumite regiuni pentru a sprijini întoarcerea cercetătorilor și a oamenilor de știință;

63. încurajează autoritățile locale și regionale să ia măsuri pentru îmbunătățirea mobilității în toate domeniile, în special între sectorul științific și industrie. Este foarte importantă cooperarea strânsă la nivel paneuropean între universități, întreprinderi și organizațiile de cercetare, cu implicarea actorilor politici majori și a administrațiilor de la nivel local, regional și național, sub forma unui model tripartit;

64. insistă asupra necesității ca tinerii să fie încurajați să aleagă o carieră profesională în activitățile de cercetare și inovare, ca tinerii întreprinzători care contribuie la activitățile de cercetare, dezvoltare și inovare să fie sprijiniți, iar rezultatele lor să fie utilizate în propriile comunități locale sau regionale;

65. subliniază că, date fiind problemele existente în ce privește ocuparea locurilor de muncă din domeniile strategice pentru viitor, cum ar fi cercetarea și știința, ingineria, sănătatea sau matematica⁽¹⁰⁾, este urgent necesar să se ofere certitudinea faptului că există persoane bine pregătite, care să aibă competențele necesare pentru a lucra în industria cunoașterii, și că, în acest domeniu, condițiile de muncă sunt atrăgătoare. De asemenea, competențele, calificările și cunoștințele lucrătorilor trebuie actualizate permanent și orientate către cererea noilor sectoare și către noile tehnologii, nu doar în beneficiul industriei, ci și al lucrătorilor care își pierd locul de muncă, în vederea readaptării rapide la un nou sector sau la noi tehnologii;

66. subliniază totodată necesitatea de a se asigura, pe lângă promovarea excelenței și a performanțelor de vârf, și o mai bună educație și formare pentru oamenii din fiecare regiune, ca bază a bunăstării individuale și sociale și a capacității de inovare a regiunilor⁽¹¹⁾;

67. recomandă Comisiei Europene să creeze un portal online pentru schimbul de exemple de bune practici la nivel local și regional în ce privește integrarea tinerilor pe piața forței de muncă⁽¹²⁾, inclusiv în sectoarele cercetării și inovării;

E. Egalitatea dintre sexe și integrarea acestui principiu în cercetare

68. recunoaște progresele limitate înregistrate până în prezent în ceea ce privește egalitatea dintre sexe și observă că doar câteva state membre și organizații din domeniul cercetării pun în aplicare politici menite să valorifice talentul femeilor care își desfășoară activitatea în domeniul științific și includerea dimensiunii de gen în conceperea, evaluarea și punerea în aplicare a acțiunilor de cercetare pare a fi în continuare restrânsă;

⁽⁸⁾ CdR 85/2009 fin și CdR 373/2010 fin.

⁽⁹⁾ CdR 85/2009 fin și CdR 373/2010 fin.

⁽¹⁰⁾ CdR 374/2010 fin.

⁽¹¹⁾ CdR 83/2007 fin.

⁽¹²⁾ CdR 292/2010 fin.

69. pune accent pe necesitatea înlăturării barierelor din calea recrutării, reținerii și evoluției profesionale a femeilor-cercetător, pentru contracararea dezechilibrelor în materie de gen și pentru promovarea dimensiunii de gen în cadrul programelor de cercetare;

70. este de acord că, în cadrul Orizont 2020, dimensiunea de gen ar trebui integrată în toate programele și proiectele, încă de la elaborarea lor;

71. salută inițiativa Comisiei de a propune o *recomandare adresată statelor membre în 2013*, care să conțină orientări comune cu privire la schimbările instituționale necesare pentru a promova egalitatea dintre sexe în universități și în institutele de cercetare;

72. sugerează Comisiei să instituie o comisie transversală pentru monitorizare și consiliere pe teme de reprezentare a femeilor-cercetător în SEC și în activitățile din cadrul programului Orizont 2020;

F. Optimizarea circulației și transferului de cunoștințe științifice, precum și a accesului la acestea

73. observă progresele inegale înregistrate de statele membre în ceea ce privește politicile de sprijinire a accesului liber, care ar putea contribui la reducerea informării asimetrice. În plus, transferul de cunoștințe dintre institutele publice de cercetare și sectorul privat este încă insuficient, acest fapt având un impact asupra calității științifice și a rezultatelor economice obținute din C&D;

74. subliniază că accesul la cunoștințe și transferul acestora între institutele de cercetare, universități și industrie, precum și în cadrul acestora ocupă un loc central în cercetarea fundamentală și în inovare, motiv pentru care ar trebui să fie încurajate fără rezerve;

75. subliniază că abordarea privind accesul liber la rezultatele și datele obținute prin cercetarea finanțată din resurse publice constituie un element esențial al construcției Spațiului european de cercetare, urmărindu-se ca cercetătorii să aibă posibilitatea de a construi pe baza cunoștințelor existente, de a evalua noile descoperiri și de a evita suprapunerea eforturilor de cercetare;

76. insistă asupra importanței coordonării și armonizării politicilor privind accesul la informația științifică și conservarea acesteia, asigurându-se totodată faptul că cercetarea publică stimulează transferul de cunoștințe între sectoarele public și privat prin strategii naționale;

77. evidențiază nevoia unei interacțiuni și legături optime între mediul universitar și industria de profil, precum și a creării de parteneriate strategice între acestea și, totodată, a stabilirii unei agende comune de colaborare în domeniul cercetării, pentru a exploata la maximum rezultatele activităților de cercetare și impactul lor în materie de inovare și abordare a provocărilor majore;

78. este de acord cu instituirea accesului liber la publicațiile științifice, ca principiu general pentru toate proiectele finanțate din fonduri europene în cadrul Orizont 2020, și cu faptul că

Comisia trebuie să finanțeze în continuare proiecte care au legătură cu accesul liber; în acest context, trebuie garantat că se ține seama pe deplin de interesele oamenilor de știință și ale întreprinderilor cu privire la drepturile de proprietate intelectuală și la drepturile de utilizare;

79. propune lansarea unor activități de conștientizare a părților interesate în privința accesului liber și a e-științei. Ar trebui ca, în strânsă cooperare cu părțile interesate, Comisia să se ocupe de elaborarea unor modele de acorduri de consorțiu, pentru a intensifica transferul de cunoștințe;

G. Finalizarea SEC – pași către succes

80. subliniază că statele membre și regiunile trebuie să ducă la capăt reformele necesare la nivel național și regional și să creeze condițiile necesare finalizării SEC. De asemenea, ele trebuie să sprijine realizarea acestor reforme prin facilitarea acțiunilor care cad în sarcina organizațiilor care finanțează și desfășoară activitatea de cercetare;

81. sugerează crearea unor rețele de parteneriate tripartite în cadrul regiunilor, care să poată colabora pentru a-și coordona acțiunile, și subliniază importanța schimbului de bune practici, inclusiv cu privire la strategiile de specializare inteligentă, prin introducerea unor catedre SEC în sistemele regionale de cercetare și inovare și prin susținerea rețelelor internaționale legate de anumite competențe regionale specifice;

82. subliniază nevoia monitorizării și evaluării progreselor înregistrate în punerea în aplicare a acțiunilor SEC identificate în comunicare, de către statele membre, Comisie și părțile interesate din cercetare. În această privință, salută elaborarea de către Comisie a mecanismelor de monitorizare a SEC anunțate și invită Comisia să se asigure că procesul de pregătire a mecanismului de monitorizare a SEC anunțat și de selecție a indicatorilor este transparent și că se desfășoară cu participarea statelor membre. Alegerea și numărul indicatorilor ar trebui să fie menținute la minimumul necesar pentru o evaluare a progreselor în realizarea SEC. Pentru selectarea datelor prevenite de la institutele de cercetare și universități, ar trebui utilizate procedurile consacrate de cooperare cu Eurostat, cu birourile naționale de statistică și cu autoritățile locale (de exemplu, cu ministerele);

83. salută eforturile de simplificare a procedurilor, precum și publicarea Ghidului practic privind oportunitățile de finanțare din partea UE ⁽¹³⁾; salută îndeosebi eforturile continue realizate pentru a permite diferitelor programe să finanțeze diverse etape ale proiectelor, în perspectiva continuității; ar fi favorabil evoluției acestui Ghid practic către un portal digital complet, dar accesibil, cu informații și resurse cu privire la programe relevante în domeniul cercetării și inovării ⁽¹⁴⁾;

84. invită Comisia să asigure contribuția programului Orizont 2020 la consolidarea finalizării și funcționării SEC, prin sprijinirea acțiunilor legate de carierele și mobilitatea cercetătorilor, de infrastructurile de cercetare, de dimensiunea de gen, de cooperarea transfrontalieră, de liberul acces și de transferul de cunoștințe;

⁽¹³⁾ CdR 67/2011 fin; CdR 373/2010 fin; CdR 230/2010 fin.

⁽¹⁴⁾ CdR 373/2010 fin.

85. salută intenția Comisiei de a transmite anual Consiliului și Parlamentului European, începând din 2014, o evaluare exhaustivă a progreselor înregistrate;

86. solicită Comisiei Europene să transmită Comitetului Regiunilor Raportul privind progresele înregistrate în domeniul SEC.

Bruxelles, 31 ianuarie 2013

Președintele
Comitetului Regiunilor
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
